AARHUS
UNIVERSITET

Henning Heldbjerg
Aarhus Universitet, Institut for Ecoscience

BEAT

Agerlandsfugle og betydningen af levende hegn

Agerlandsfugle *er en fællesbetegnelse for fuglearter, der forekommer hyppigere på dyrkede arealer, græs og enge end i andre habitater. Den engelske betegnelse for det samme er* ***Farmland birds*** *som netop også inkluderer arealer, der ikke er i omdrift.*

TAK

GUDP/ICROFS Organic RDD-programmet, Danmark, takkes for finansiering.

BEAT-projektet (Biodiversity and ecosystem services in agroforestry) undersøger i hvilken grad de levende hegn påvirker biodiversiteten hos udvalgte organismer, herunder fuglene, sammenlignet med monokultur og hvordan levende hegn/skovlandbrug påvirker vigtige økosystemtjenester.

Biodiversity and ecosystem services in agroforestry (BEAT)

Ynglebestandene af agerlandsfugle har generelt været i tilbagegang gennem det sidste halve århundrede, fx sanglærke, gulspurv og landsvale (Figur 1).

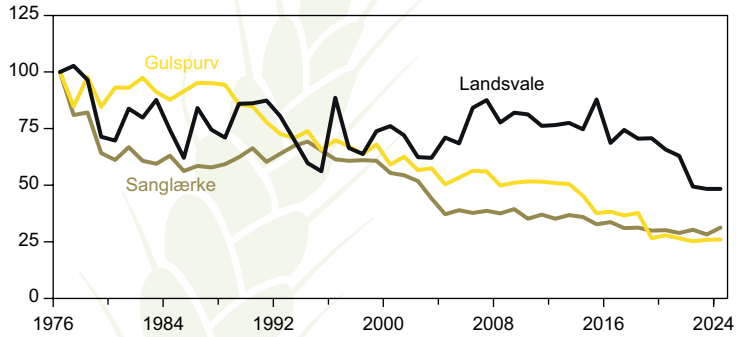

Figur 1. Eksempler på karakteristiske ynglefugle i det danske agerland og deres bestandsudviklinger i perioden 1976-2024. Data fra Punkttællingsprogrammet under Dansk Ornitologisk Forening (Vikstrøm & Eskildsen 2025).

På baggrund af 22 arter af specialiserede agerlandsfugle, er der udviklet en dansk *Agerlandsfugle-indikator*, der viser en markant tilbagegang i Danmark (Se Boks 1).

I forbindelse med EU's naturgenopretningsforordning er Danmark blandt de EU medlemslande, der er identificeret som havende store og langsigtede tilbagegange blandt agerlandsfuglene. Medlemslandene skal arbejde for, at bestanden af agerlandets indikatorarter vokser med 10 pct. i 2030, 20 pct. i 2040 og med 30 pct. i 2050 i forhold til niveauet den 1. september 2025.

Spiller levende hegn en rolle for agerlandsfugle? – Foreløbige resultater fra BEAT

For at kunne vende udviklingen for agerlandsfuglene er det nødvendigt at vide, hvilken effekt forskellige elementer i landskabet har. I BEAT-projektet undersøger vi betydningen af levende hegn, der er det mest udbredte landskabelige element i det danske agerland (Boks 2). Hegnene har en væsentlig effekt på diversiteten af fugle i agerlandet (Figur 2).

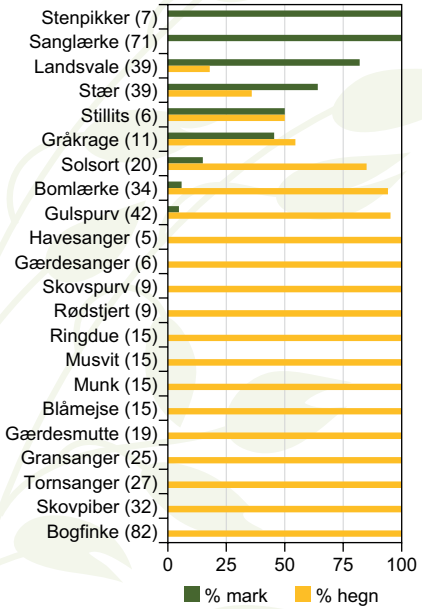

Figur 2. Foreløbige resultater af forekomsten af alle arter med fem eller flere observationer på tællingerne i BEAT-undersøgelserne. For hver art vises (i parentes) antallet af fugle på mark og tilhørende hegn. Grafikken viser andelen, der blev set i henholdsvis mark og hegn.

BOKS 1

Fuglearter, der indgår i den danske agerlandsfugleindikator og deres gennemsnitlige bestandsændring per år (%) siden cirka 1976. Data fra Punkttællingsprogrammet under Dansk Ornitologisk Forening (Vikstrøm & Eskildsen 2025).

Tårnfalk	-0,06	Agerhøne	-3,54
Vibe	-2,43	Dobbeltbekkasin	-3,01
Sanglærke	-2,16	Landsvale	-0,58
Engpiber	-1,97	Gul Vipstjert	-2,55
Hvid Vipstjert	1,23	Bynkefugl	-4.43
Stenpikker	-2,28	Sjagger	-6,25
Gærdesanger	-1,20	Tornsanger	0,00
Rødrygget Tornskade	-1,18	Råge	0,20
Gråkrage	-0,27	Skovspurv	1,14
Stillits	3,27	Tornirisk	-2,45
Gulspurv	-2,72	Bomlærke	-1,14

BOKS 2

BEAT og skovlandbrug

BEAT er et dansk projekt, der skal skabe viden og vejledning om betydningen af levende hegn i det danske landbrug.

Skovlandbrug findes i forskellige udgaver. Traditionelt dansk agerland er omkranset af levende hegn. Denne kombination (afgrøder og hegn) minder meget om den form for skovlandbrug, der kaldes *Alley cropping*, hvor man dyrker afgrøder i omkring 40 m brede striber (marker) mellem rækker af træer og buske.

Agerlandsfugle og betydningen af levende hegn

Henning Heldbjerg
Aarhus Universitet, Institut for Ecoscience, Danmark

BEAT